ج) کم کردن یک نهار از یک ماه، و کم کردن یک لیل از ماه دیگر

حال یک راه دیگر این است: راهی است که می‌توانیم آن را انجام دهیم، فقط انامأنوس است. آن راه چیست؟ وقتی ما ماه می‌گوییم، یعنی می‌گوییم سی شبانه‌روز. غیر از این برای ماه، مفهومی ندارد. وقتی می‌گوییم یک ماه، یعنی سی شبانه‌روز یا بیست و نه شبانه‌روز. اگر ماه بیست و نه است، بیست و نه شبانه‌روز دارد. اگر سی بوده، سی شبانه‌روز دارد.

حال یکی از راه‌هایی که این شش تا را جبران می‌کنیم، چیست؟ این است که بعضی از ماه‌ها را سی روز و بیست و نه شب قرار بدهیم و برخی از ماه‌ها را بیست و نه روز و سی شب. درایـنصورت در آخر سال می‌بینیم که درست می‌شود. چرا؟ چون یک شب و یک روز، یک شبانه‌روز می‌شود. دوازده تا نیمه داریم. به آن فکر نکرده‌ایم، چرا؟ به‌خاطر این‌که سخت است و مأنوس ما نیست. این هم خودش یک راه ثبوتی است. برای تنظیم این شش روز است.

پس ماه اول را سی روز می‌گیریم، و یک شب را دارد، لذا می‌گوییم بیست و نه روز و یک شب. ای سی روز و بیست و نه شب. بیست و نه شب و نصف روز. این یک راه خیلی ساده‌ای است. برای این‌که آن شش روزی که در آن نیم ساعت در کل سال کم داریم، با انداختن نصف ها درست شود. چند نصفه؟ دوازده نصفه. با انداختن این دوازده نصفه، در آخر سال آن‌ها را جبران کرده‌ایم.

حال جلو برویم؛ مثلاً اگر شب اول را برای یک ماه حساب کردیم، همین‌طور تا آخر می‌رویم. این ماه می‌تواند چقدر باشد؟ چون شب اول جزء آن بوده و تا روز سی ام هم ادامه پیدا می‌کند، می‌شود سی شب و بیست و نه روز. اگر سی روز هم بگیریم شب بعدش از آن جدا می‌شود. الآن اگر روی کاغذ بنویسید روشن است.

شاگرد: این بعد از این است که شما یک ماه را بیست و نه روز گرفتید و یک ماه را سی روز گرفتید؟

استاد: نه، آن جدا است. گزینه‌های مختلف است.

شاگرد: در این گزینه به چه صورت است؟

استاد: ما می‌خواهیم شش روز در کل سال جبران شود؛ در عدد یک شبانه‌روز را از ماه، کم می‌کنیم؛ می‌گوییم یک ماه بیست و نه شبانه‌روز، ماه بعد سی شبانه‌روز. این عدد بود. رؤیت هم همین‌طور است؛ وقتی ماه را دیدیم می‌گوییم این ماه بیست و نه شبانه‌روز شد و وقتی ندیدیم می‌گوییم: ماه بعد، سی شبانه‌روز شد.

اما روی این فرض می‌بینیم رؤیت ماه چه زمانی صورت می‌گیرد؛ اهلال هلال چه زمانی صورت می‌گیرد؟ ساعت هلال را نسبت به بلد محاسبه می‌کنیم. کل کره هم بحث بعدی است. می‌گوییم این ماه چند روز است؟ سی روز و بیست و نه شب است. ماه دیگر بیست و نه روز است و سی شب. شما می‌بینید یک شب قبلی را با روز بعدی، در دو ماه جبران کردید. یعنی شما در هر دو ماه یک روز می‌خواستید. یک روز کم داشتید. شما یک نصف شبانه روز از ماه قبلی کم کردید و یک نصف دیگر از ماه بعدی کم کردید.

شاگرد: یعنی هر دو ماه، پنجاه و نه شبانه‌روز می‌شود.

استاد: بله، هر دو ماه پنجاه و نه شبانه‌روز است. یک نصف شبانه‌روز از هر دو کم کردیم. این گزینه ای است که مأنوس ما نیست، ولی راهی است که وقتی آن را اعمال می‌کنید می‌بینید لوازمی دارد. یعنی هر راه ثبوتی فوائدی دارد. ولذا مرحوم مجلسی در بحارالانوار فرمودند کسانی که می‌خواهند کار فنی کنند، می‌بینند چرا باید راه عرفی را بروند که اسهل است؟! چون ما می‌خواهیم راه انفع را انتخاب کنیم، به جای اینکه شب را انتخاب کنیم حتی می‌توانیم نصف شب را هم انتخاب کنیم.

بازبینی #1
ایجاد شده 30 آوریل 2026 11:10:51 توسط ... .
به روزرسانی شده 30 آوریل 2026 11:11:52 توسط ... .